

İLETİŞİM BİÇEMLERİ VE KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK GELİŞTİRME SÜREÇLERİNİN “PK” FİLMİ ÖZELİNDE İNCELENMESİ

Duygu ÜNALAN
Niğde Omer Halisdemir University, Turkey
<https://orcid.org/0000-0002-7420-2006>
duyguunalan85@gmail.com

ÖZ

Bir toplumun üyeleri, toplumsal iletişim sürecine katıldıklarında kendi kültürel değerleri ve normları çerçevesinde davranmaktadırlar. Bir kültürün özellikleri, o kültürün iletişim kodlarını da belirlemektedir. Bireyler, kültüre girme sürecinde söz konusu kodları öğrenmektedirler. Dolayısıyla her kültürün kendine özgü iletişim kodları bulunmaktadır. Bu nedenle, bireyler kendi kodlarından farklı iletişim biçimleri ile gönderilen iletileri ya hiç algılayamamakta ya da yanlış anlamaktadırlar. İletişime katılanların farklı kültürlerden olmaları durumunda ise yanlış anlaşımaların boyutu daha büyük olabilmektedir. Bu durum etkin kültürlerarası iletişim kurulmasını da zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, farklı bir kültürle karşılaşan bireyler, bu yeni kültüre uyum sağlama sürecinde çeşitli zorluklar ve duygusal çöküşler yaşayabilmektedir. Yeni bir kültüre uyum süreci doğrudan gerçekleşmemekte, belirli aşamaları içinde barındırmaktadır. Etnomerkezcilikten etnorelativizme uzanan bu süreçte, bireylerin yeni kültüre uyumunu sağlayan pek çok etmen bulunmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada Hint filmi PK’de kültürlerarası karşılaşmalarda etkili iletişim kurulmasını etkileyen faktörlerin ve kültürlerarası duyarlılık geliştirme süreçlerinin nasıl işlendiği konu edilmiştir. Çalışmada öncelikle iletişim biçimleri ve Milton Bennett’in Kültürlerarası Duyarlılık Geliştirme Modeli’ne değinilmiş, sonrasında ise söz konusu kavramlar üzerinden PK filmi çözümlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kültür, Kültürlerarası İletişim, Kültürlerarası Duyarlılık, İletişim Biçimleri

INVESTIGATION OF COMMUNICATION STYLES AND INTERCULTURAL SENSITIVITY DEVELOPMENT PROCESS ON “PK” MOVIES

ABSTRACT

Members of a community act in their cultural values and norms when they participate in the social communication process. The characteristics of a culture also determine the cultural communication codes. Individuals learn the codes in the process of entering the culture. Therefore, each culture has its own communication codes. For this reason, individuals do not perceive or misinterpret the messages sent with different communication styles from their own codes. If the participants of the communication are from different cultures, the size of misunderstandings can be bigger. This situation makes it difficult to establish effective intercultural communication. Besides, individuals who encounter different cultures might experience some difficulties and emotional breakdowns while corresponding to this new culture. A new cultural adaptation process does not take place directly, but it is in certain stages. In this process of extending from ethnocentrism to ethnorelativism, there are many factors that enable individuals to adapt to the new culture. In this context, in this study examines the factors which affect effective communication in intercultural encounters and how the intercultural sensitivity development process was handled in the Indian film PK. In the study, firstly communication styles and Milton Bennett’s Development Model of Intercultural Sensitivity were mentioned, and then the PK film was analyzed through these concepts.

Keywords: Culture, Intercultural Communication, Intercultural Sensitivity, Communication Styles

GİRİŞ

Önceleri el değmemiş doğanın insan aklı ve yapıcılığı ile işlenmesi ve yararlı duruma getirilmesi olarak tanımlanan kültür, insanların temel gereksinimlerini karşılayan ürünler ve araçlarla sosyal bir topluluk halinde yaşamaktan dolayı ortaya çıkan düşünce ve sanatların, inanç ve geleneklerin bir bütünüdür (Barutçugil, 2011: 14). Dolayısıyla bir toplumun ortaklaşa sahip olduğu ve üyelerine yaydığı, toplum üyelerinin davranışlarına yansıyan, o davranışı yaratan ve yorumlamada kullanılan görüşler, değerler ve algılar bir toplumun kültürel özelliklerini ifade etmektedir (Haviland, vd., 2008: 103).

Dünya üzerinde insan toplulukları, insanların tek tek birbirleri ile iletişim kurması sonucu oluşmuştur. İnsan toplulukları kendi içlerinde ve birbirleriyle anlaşmanın yolunu uzlaşarak, bir başka deyişle ortak semboller üreterek bulmuşlardır. Önceleri bu semboller; işitme, görme, dokunma, koku ve tat alma yoluyla algılanabilen nesnel olgulardır. Zamanla aktarılması gereken anlamlar çoğalmış ve sembollerin sayısı artarken niteliği de değişmiştir. Sesle aktarılan anlamlar, sözcüklere yüklenmiş ve diller ortaya çıkmıştır. Sözlü iletişimin gelişmesiyle duygu, düşünce, hayal gibi soyut kavramlar da anlatılabilir olmuştur. Dilin gelişmesiyle insanlar, dillerinin elverdiği ölçüde çevrelerini algılamaya ve anlamlandırmaya başlamış, bu nedenle her topluluk karşılaştığı sorunlara çeşitli çözümler bulmuştur. Kültür dediğimiz bu yaşam biçimi toplulukları birbirinden ayırmaya başlamıştır (Kartarı, 2014a: 3). Yeme, içme, barınma, dinlenme gibi zorunlu gereksinimlerini sürdürmek için üretim yapan insan, bu üretimle hem fiziksel varlığını hem de yaşam koşullarını üretmektedir. Birey, aile, cemaat ve toplum olarak kendini üretirken insan; kendiyse, diğerleriyle, doğayla ilişki içinde olmalı, dolayısıyla iletişimde bulunmalıdır. Aksi takdirde insanın fiziksel ve sosyal varlığını sürdürmesi mümkün değildir. Örgütlü ilişkilerini iletişim yoluyla yürüten insan, aynı anda ilişkilerin doğasını anlar ve anlatır. Bu yolla materyal hayatını üreten insan, aynı zamanda bu materyal ilişkilerin bilincini de üretir. Bu üretimi nasıl yaptığı ise onun kültürünü oluşturur. İnsanın materyal hayatını ve bu hayatın bilincini üretme biçimi belli zaman ve yerde kendisinin ve topluluğunun kimliğini ifade eder ve birey, kaçınılmaz olarak kendisini “ötekilerden” ayırır (Erdoğan ve Korkmaz, 2011: 14).

Her kültürün gelişimi ve kalıcılığı farklı, rakip bir alter ego'nun (öteki ben) varlığını gerektirir. Kimliğin inşası, karşıtların “ötekiler”in belirlenmesini gerektirir. Bunların fiili halleri, “biz”den farklılıklarına ilişkin kesintisiz yorumlara, yeniden yorumlamalara konu olur. Her çağ, her toplum kendi “ötekiler”ini yeniden yaratır. Dolayısıyla dural bir şey olmayan kendinin ve “öteki”nin kimliği, tekrar tekrar elden geçirilen tarihsel, toplumsal, düşünsel, siyasal bir süreçtir. Söz konusu süreç tüm toplumlarda bireyler ile kurumların katıldıkları bir çekişme olarak ortaya çıkmaktadır (Said, 2005: 346-347). “Öteki” ben’i sonsuzlaştırdığı için değerlidir (İnam, 2004). Ben’in var edilebilmesi, ayakta durabilmesi için “öteki” var edilmek zorundadır. Ben varlığını “öteki”ne borçludur (Kaplan, 2000: 8). Ben’e verilen değerdeki değişiklik devamlı ve karşılıklı olarak “öteki” imgesini, her değişiklik de inşa ettiği ve edildiği farklılığın doğasını değiştirmektedir. Farklı kültürler, çeşitliliği karakterize eder ve zamanla neyin evrensel olduğuna ve bir kültürü diğerlerinden nelerin ayırdığına ilişkin imgeler değişir (Crick, 1976: 165).

Her kültürün kendi toplumsal normları ve kuralları vardır, toplumsal etkileşim sürecinde bireyler söz konusu normlar ve kurallar çerçevesinde davranırlar. Bir kültürün etkileşim normları ve kuralları, bu kültürün üyelerinin iletişim biçimlerini belirler. Bireyler, sosyalleşme ve kültürlenme sürecinde bu anlayış ve davranış biçimini öğrenirler. Her kültürde enformasyon alışverişi belirli kanallardan belirli biçimlerde yapılmaktadır (Kartarı, 2014b: 154-155). Dolayısıyla her kültürün sözlü sözsüz iletişim kodları birbirinden ayrılmaktadır. Bu ayırım “öteki” ile karşılaşmalarda iletişimsel engele neden olabilmekte, yanlış anlaşılmalara ortaya çıkabilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi her birey kendi kültürünü doğuştan itibaren “kültürleme”¹ süreci içinde öğrenmektedir. Dolayısıyla birey, kendi kültürüne ilişkin pek çok kodu sorgulamadan, kendiliğinden yapar duruma gelmektedir. Bireye doğal

¹ Kültürleme: İnsanoğlu'nun çocuk ya da ergin olarak kendi kültüründe etkinlik kazanması ve eğitim sürecinde karşılaştığı bilinçli ve bilinç-dışı şartlandırmalar (Güvenç, 2015: 162).

gelen kendi kültüründeki kodlardır. Dolayısıyla öteki ile karşılaşmalarda söz konusu kodları anlamlandıramama, yanlış anlama ya da yadırgama gibi durumların ortaya çıkmasının normal olduğu düşünülmektedir. Söz konusu yanlış anlamaların ya da yadırgamaların ortadan kalkması içinse her kültürün toplumsal normlarını kendi bağlamı içinde değerlendirmek gerekmektedir. Elbette farklı bir kültür ile ilk kez karşılaşan öznenin bu normları hemen algılayıp anlamlandırabilmesi mümkün değildir. Söz konusu anlamlandırma, kültürlerarası duyarlılık geliştirme ve uyum sürecini gerektirmektedir. Bu noktada bu çalışma, Hint filmi PK’de birden çok farklı kültüre aynı anda maruz kalan öznenin kültürler arası duyarlılık geliştirme sürecini konu almaktadır. Film, birden çok kültürün sözlü sözsüz iletişim kodlarını ve tüm dünya kültürlerine yabancı, dolayısıyla “öteki” olan öznenin söz konusu kodlarla karşılaşması sırasında yaşadığı kültür şokunu ve kültürlerarası iletişim yeterliği ve duyarlılığı geliştirme sürecini ortaya koymasından önemli bir örnektir. Bu bağlamda bu çalışma, PK filminde kültürlerarası iletişimi etkileyen faktörler ve öznenin kültürlerarası duyarlılık geliştirme süreci nasıl işlenmiştir? sorusuna yanıt aramaktadır. Çalışmada PK filmi, çeviriden doğabilecek söylem farklılıkları olabileceği düşünülerek İngilizce ve Türkçe altyazılı olarak defalarca izlenmiş ve notlar tutulmuştur. Tutulan notların sağlamlarını yapmak ve gözden kaçabilecek unsurları yakalayabilmek adına bulgulara ilişkin yorumların yapıldığı sırada da film yeniden izlenmiştir. Elde edilen veriler, betimsel yöntemle analiz edilmiştir.

1. Filmin Öyküsü

Rajkumar Hirani’nin yönettiği 2014 yapımı filmde PK (ana karakter), insanların varlığını sorgulamak ve onları anlamak için dünyaya gelmiş bir yabancıdır. PK, dünyaya iner inmez boş bir arazide bir köylü ile karşılaşır, onu incelediği sırada köylü, PK’in uzay gemisi ile bağlantısını sağlayan kolyesini çalıp kaçar. PK, köylünün peşinden koşsa da onu yakalayamaz. PK’in başına bunlar geldiği sırada Belçika/Bruges’de Hintli Jaggu ve Pakistanlı Sarfaraz tanışır ve birbirlerine aşık olurlar. Ancak Jaggu’nun ailesi Sarfaraz’ı Pakistanlı ve Müslüman olduğu için istemez. Jaggu’nun babası, durumu dini liderleri Tapasvi’ye anlatır. Tapasvi, Sarfaraz’ın Jaggu’yu aldatacağını söyler. Ertesi gün kilisede buluşacaklardır. Jaggu, kiliseye gittiğinde Sarfaraz henüz gelmemiştir. Bu sırada Jaggu’ya gelen bir mektupta ayrı ülkelerden oldukları ve farklı kültürlerden geldikleri için evlenemeyecekleri yazmaktadır. Ancak bir yanlış anlaşılma vardır. Mektup aslında kilisedeki başka bir geline gelmiştir. Jaggu, Yeni Delhi’deki ailesinin yanına döner ve bir TV kanalında işe başlar. Bir gün metro istasyonunda dağıttığı el ilanları ile Tanrı’yı arayan PK’i görür. Onun peşinden giderek yaptıklarının sebebini öğrenmeye çalışır. İlk başta PK’in başka bir gezegenden geldiğine inanmayan Jaggu, PK’in anlattıkları karşısında yavaş yavaş ona inanmaya başlar ve PK’in kolyesini birlikte aramaya başlarlar. PK’in kontrol cihazının Tapasvi’de olduğunu öğrenirler. Tapasvi’nin gerçek bir din lideri olmadığını herkese kanıtlayarak kontrol cihazını ondan alırlar ve PK, kendi gezegenine geri döner.

2. Çalışmanın Kuramsal Temeli

Çalışma kültürlerarası karşılaşmalarda yaşanan kültür şoku, sözlü sözsüz iletişim biçimleri ve kültürler arası duyarlılık geliştirme sürecine odaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışmada öncelikle kültürel süreçlerden kültür şoku kavramı üzerinde durulmuş, sonrasında ise sözlü sözsüz iletişim kodlarına ve Milton Bennett’in Kültürel Duyarlılık Gelişim Modeli’ne değinilmiştir.

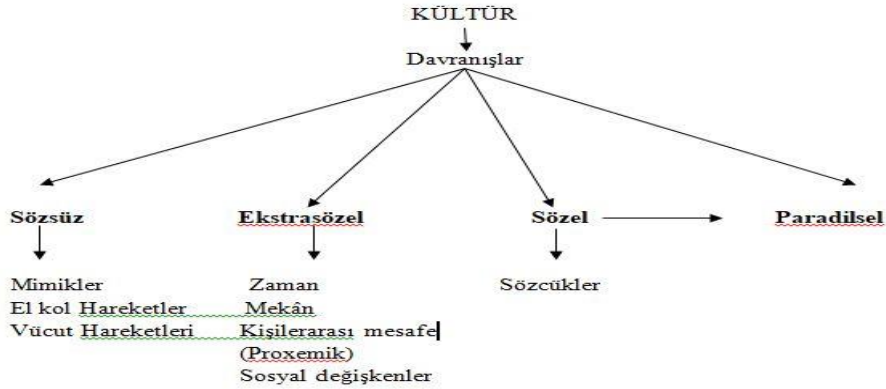
2.1. Kültür Şoku

Bir kültürden başka bir kültüre giden bireylerin, yeni kültüre uyum sağlamakta karşılaştıkları güçlükler, sıkıntı ve bunalımlar, gösterdikleri tepkilerdir (Güvenç, 2015: 159) olarak tanımlanabilecek kültür şoku, kültürel çevre koşullarına uyumsuzluktan kaynaklanan psikolojik bir rahatsızlıktır ve birçok insan kendi kültüründen farklı bir kültürle karşılaştığında bu şoku yaşamaktadır. İşlerin yapılışında alışık olmadığı yolların kullanıldığını gören birey; endişe, kaygı, kuşku, usanma, kaybetme ve reddedilme korkusu, yetkinliklerin değersizliği gibi duygular yaşayabilmektedir. Yaşanan duygusal dengesizlik, yeterli içsel motivasyon ve doğru destek olmadığında insanın fiziksel ve psikolojik olarak rahatsızlanmasına neden olmaktadır. Kültür şoku, zaman içinde birikimle kazanılmış olan dünya görüşünün, düşünmenin ve davranmanın farklı yollarını keşfetme deneyiminin bütününden kaynaklanmaktadır (Barutçugil, 2011: 35-36).

2.2. Kültür ve İletişim Biçemleri

Her kültür üyelerine iletişim davranışları dayatır ve onların buldukları ortamdaki enformasyondan belirli yollarla yararlanmalarını sağlar. Kültür, bireyin neyi algılayacağını, onu nasıl yorumlayacağını ve alınan mesajlara sözlü ya da sözsüz olarak nasıl yanıt vereceğini belirler (Kartarı, 2001: 99). Hall'e göre; kültür, insanın iç dünyası ile dış dünya arasında seçici bir perde oluşturmaktadır. Bu nedenle kültür, iletişime katılan bireylerin neye dikkat edip neyi ihmal edeceklerini belirler (Hall, 1976: 84). Bununla birlikte etkileşim her zaman, içinde belirli kültürel davranış kalıplarının da yer aldığı, durumlara özgü bir bağlam içinde gerçekleşmektedir (Oksaar, 2008: 35). Dolayısıyla bireylerin kültürel davranışlarını/sözlü-sözsüz iletişim kodlarını doğru değerlendirebilmek için iletişimin gerçekleştiği bağlamın göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

İletişim biçemlerini Ell Oksaar'dan yola çıkarak sözlü, paradilsel, sözsüz ve ekstrasözel davranışlar olarak kategorilendirmek mümkündür (Oksaar, 2008: 36).

Şekil 1: Kültürel davranış kalıpları (Oksaar, 2001: 37).

2.2.1. Sözsüz Davranışlar

Dış görünüş, beden hareketleri, yüz ifadeleri, bakışlar, dokunma vb. (Kartarı, 2014b: 206-220) davranışları kapsayan sözsüz biçemler, konuşmayı değerlendirme, aydınlatma, sınıflandırma, vurgulama açısından desteklemekle birlikte kendi başlarına da anlamsal işlevlere sahip olabilmektedir (Oksaar, 2008: 43). Her kültürde sözsüz iletişim biçemleri öğrenme yoluyla bireylere aktarılır. Bireylere aktarılan kültürel ve iletişimsel öğeler, o kültürün üyelerinin neyi doğru ve aktarmaya değer gördüklerini ortaya koymaktadır. (Kartarı, 2001: 144-145).

Gülümseme, kaç çatma gibi sözsüz iletişimin bazı sınırlı yönleri evrensel olmakla birlikte sözsüz göstergelerin büyük çoğunluğu ve onların anlamları kültürden kültüre değişmektedir. Bununla birlikte sözsüz iletişim davranışları, kimi zaman gönderilmek istenen mesajın tersi anlamlarda mesaj verebilmektedir. Bunun nedeni sözsüz iletişimin büyük bir kısmının bireyin kontrolünde olmamasıdır. Sözsüz iletişim davranışlarının çoğunun bilinçsiz bir biçimde yapılmasının diğer bir sonucu ise yanlış anlaşılmanın ortaya çıkmasıdır. Özellikle farklı kültürden gelen bireyler arasında sözsüz iletişimden doğan yanlış anlamaların oranı daha da artmaktadır (Kartarı, 2014b: 192-193).

2.2.2. Ekstrasözel Davranışlar

Ekstrasözel davranışlar; zaman, mekân, iletişime girenlerin arasındaki mesafe ve sosyal değişkenler gibi konuları içermektedir (Oksaar, 2008: 57). Kültürlerin zaman kavramını algılama ve zamanı kullanma biçemleri farklılık göstermektedir. Zaman, “öğleden sonra saat iki gibi” tam olmayan zaman diliminden kesin verilere kadar bir çizelge üzerinde informal, formal ve bilimsel zaman olarak ayrılmaktadır (Hall, 1973: 237). Bir kültürün üyeleri belirli durumlarda informal zamanı temel alırken başka bir kültürün üyeleri formal zamanı kullanırsa anlaşma güçlükleri ve yanlış anlaşılma olabilir.

Zaman kavramı gibi mekânın algılanması, kullanımı ve düzenlenmesi de kültürlerarası farklılaşmayı belirleyen önemli yapısal özelliklerdendir. Bireylerin mekânın ne olduğuyla ilgili düşünceleri, diğer kültürel nitelikler gibi, o bireye mekânla ilgili olarak tek ve en doğal düşünce gibi gelmektedir. Ancak her kültürün kendine özgü mekân anlamlandırması vardır ve kültürlerarası iletişim sürecinde bu farklılıkları göz önünde bulundurmamak önemlidir (Kartarı, 2014b: 199). Etkileşim içinde olanların aralarındaki mesafe ve mekânsal ilişkiler de iletişim sinyalleri olarak etkileşimin bütün aşamalarında önem taşımaktadır. İletişime girilen mekânda yakın ve uzak kavramlarının somutlaşması kültürel beklenti normları çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bununla birlikte sözlü, paradilsel ve sözsüz davranışları etkileyen yaş, cinsiyet, meslek, statü ve sosyal ilişki gibi sosyal değişkenler de her kültürde farklı değerlendirilmektedir (Oksaar, 2008: 62-66). Bütün kültürlerde kadınların, erkeklerin, çocukların, gençlerin, yetişkinlerin, çeşitli resmi rollerdeki insanların konuşma tarzlarında, tutum ve davranışlarında karakteristik farklılıklar olabilmektedir (Schefen, 1976'dan aktaran Oksaar, 2008: 66). Dolayısıyla kültürlerarası etkileşim sürecinde bu farklılıkların olabileceğini göz önünde bulundurmamak gerekmektedir. Aksi takdirde bir takım yanlış anlaşılmanın olması muhtemeldir. Elbette söz konusu farklılıkların olabileceğini dikkate almak bireylerin kültürlerarası iletişim yeterliği ile de doğru orantılıdır. Kartarı'nın da (2014b: 265) belirttiği gibi kültürlerarası iletişim yeterliği geliştirebilmiş bireyler, söz konusu farklılıkları daha çabuk kavrayabilmekte, hoşgörüyü karşılayabilmekte, onlara saygı duymakta ve böylece etkin iletişim kurabilmektedirler.

2.2.3. Sözel Davranışlar

Bir kültürün üyeleri, çocukluktan başlayarak uzun sosyalleşme süreci boyunca, kültürel kimliklerini geçerli kılan ve toplum içindeki rollerini belirleyen dünya görüşleri ve inanç sistemlerini öğrenmektedirler. Bireyler, çocukluktan itibaren dil öğrenme süreciyle birlikte değişik bağlamlarda yeterli iletişim kurabilmeyi sağlayan davranış kalıplarını ve sözlü iletişim biçimlerini de öğrenirler (Ochs, 1986: 10). Sözlü iletişim biçimleri, iletişim sürecine katılan bireylerin kendi düşünce ve duygularını nasıl belirttiklerini, kendilerini sözlü olarak nasıl ifade ettiklerini ve sözcükleri ne kadar sözlük anlamında kullandıklarıyla ilgilidir. Bütün kültürlerde evrensel iletişim öğelerinin hepsi bulunmaktadır. Ancak her kültür belirli öğelere öncelik verir ve iletişimde onlardan yararlanmayı tercih eder (Kartarı, 2001: 123). Sözcükler, kültüre özgü bağlamsal anlamlar taşımaktadır, dolayısıyla farklı kültürlerin özelliklerini bilmeyen etkileşenlerin mesajı anlaması zorlaşır. Bütün insanlar için ortak olan deneyimler, farklı kültürlerde farklı sözel biçimlerle ifade edildiğinde yanlış anlaşılmanın ortaya çıkması olağandır (Knapp, 1992'den aktaran Kartarı, 2014b: 165). Örneğin, doğrudan sözlü iletişim biçimlerinin yaygın olduğu kültürlerde sözcükler kesin anlamlar taşırlar ve her sözcük kendi anlamında kullanılır. Doğrudan sözlü iletişim biçimlerinin kullanıldığı bir kültürde, anlam sözcüklere doğrudan yüklenmezse mesaj ya algılanmaz ya da yanlış anlaşılır (Kartarı, 2001: 125). Bununla birlikte kültürlerin belirsizlikten sakınma dereceleri, dar ya da geniş bağlamlı; bireyci ya da ortaklaşa davranışçı olmaları ve kültürlerin gönderen ya da alıcı yönelimli olmalarına göre de sözlü iletişim davranışları farklılık göstermektedir (Kartarı, 2014a: 109-116). Dolayısıyla kültürlerarası karşılaşmalarda kültürlerin söz konusu özelliklerden hangilerini taşıdığını bilmek etkili iletişim gerçekleştirmek açısından önemlidir. Kültürlerin özelliklerinin bilinmemesi ya da farklı kültürlere etnomerkezci bir bakış açısıyla yaklaşılması doğru iletişimin önünde bir engel olacaktır.

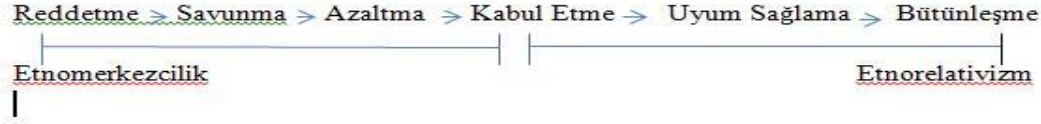
2.2.4. Paradilsel Öğeler

Paradilsel öğeler, sesin niteliği, konuşma biçimi ve sözün nasıl söylendiği ile ilgilidir. Biyolojik, psikolojik, kültürel ve sosyal faktörler, paradilsel öğeleri etkilemektedir. Özellikle aynı kültüre üye olmayan bireylerin paradilsel öğelerle iletişim kurmaları durumunda yanlış anlamalar oluşabilmektedir. Örneğin; ses tonunun yükseltilmesi dinleyicide konuşmacının saygısız ya da kaba olduğu izlenimi yaratabilir. Sesli ve enerjik konuşan bir güney insanı, İskandinav birisinde kızgınmiş izlenimi yaratabilir (Oksaar, 2008: 38-40).

2.3. Kültürlerarası Duyarlılık Gelişim Modeli

Kültürlerarası duyarlılık, etkileşim durumunun bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönelimlerinin yanı sıra temel olarak duygusal alanla ilgilidir. Bu bağlamda Chen ve Starosta (1997: 5) kültürlerarası duyarlılığı, kültürel farklılıkların anlamlandırılması ve değerlendirilmesinde kültürlerarası iletişim

açısından uygun ve etkili davranış biçimlerini teşvik eden pozitif bir duygu geliştirme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık, farklı kültürden bireylerin birbirlerine olumlu duygularla, önyargısız yaklaşması anlamına gelmektedir. Söz konusu duyarlılığın gelişmesi ise belli bir süreçte gerçekleşmektedir. Milton Bennett, bu süreci etnomerkezcilikten etnorelativizme doğru giden bir çizgide açıklamaktadır.

Şekil 2: Kültürlerarası uyum süreçleri (Hammer, Bennett vd. 2003: 424).

Bennett, etnomerkezciliği bireylerin diğer insanları kendi standartları ve gelenekleri doğrultusunda yargılaması olarak tanımlanmaktadır. Bunun tersi olarak etnorelativizm ise bireylerin çeşitli standart ve geleneklere karşı uyum sağlayabilmesini ifade etmektedir. Yukarıdaki çizelgede de görüldüğü gibi etnomerkezcilikten etnorelativizme geçiş belirli bir aşamada gerçekleşmektedir. Reddetme süreci bireylerin farklı bir kültürle karşılaşmadığı ya da çok az karşılaştığı durumları ifade etmektedir. Reddetme sürecinde, kültürel farklılıkları reddeden ya da görmezden gelen bireyler, savunma aşamasında ise “biz” ve “onlar” ayrımı yapmaktadırlar. Kendi kültürlerini gelişmiş olarak görürken diğer kültürleri gelişmemiş olarak görme eğilimindedirler. Etnomerkezciliğin son aşaması olan azaltma sürecinde ise bireyler bütün insanların temelde aynı olduğunu kabul etmektedirler (Bennett, 1998: 15-16). Etnomerkezcilikten etnorelativizme geçiş aşaması, kabul etme süreci ile başlamaktadır. Bu aşamada bireyler, kültürler arasındaki farklılıkları kabul etmekte ve bu farklılıklara saygı göstermektedirler. Adaptasyon süreci ise bireylerin farklı kültürlerle etkileşime geçmek için yeteneklerini geliştirdikleri aşamadır. Bütünleşme aşamasında bireyler, dünyanın kolektif bir yapıya sahip olduğunu kabul etmekte ve kendilerini bu yapının bir parçası olarak görmektedirler (Hammer, Bennett vd., 2003: 425; Bennett, 1998:17). Bennett’in üzerinde durduğu aşamalar dikkate alındığında bireylerin farklı bir kültüre uyum sağlama sürecinde belirli aşamalardan geçtiği ve bir kültüre doğrudan adapte olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla yeni bir kültüre uyum sağlamak belirli süreçlerden geçmeyi ve bir alışma sürecini gerektirmektedir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Uzak bir gezegenden gelen ve kendi türünü temsil eden PK’in dünyayı keşfedişini anlatan filmde, çağdaş toplumdaki dinlerin felsefelerine değinilmektedir. PK, Hindistan’da Tanrı’ya ve inancı keşfetmeye çalışır, böylece farklı kültürlerdeki sözlü sözsüz iletişim kodlarını öğrenmeye başlar. Filmde PK’in Tanrı’ya keşfediş, uzay gemisi ile bağlantısını sağlayan kolyeyi araması ile başlar. Kolyesini bulmak için başvurduğu kişiler, kendisine ancak Tanrı’nın yardım edebileceğini söyler. Ancak PK, Tanrı kavramının soyut karakterinin bilincinde değildir. İlk olarak Budist öğretisi ile karşılaşır. Henüz dil bilmediği için yaptığı gözlemler sonucu, Tanrı’nın Buda heykellerine benzediğini düşünür. Bu yüzden el ilanlarına Buda figürü bastırarak Tanrı’ya aramaya başlar. Bu noktada kültürün gözlemlenerek öğrenilme özelliği karşımıza çıkmaktadır. Jaggu ile PK’in karşılaşması da bu sırada gerçekleşir. PK’in el ilanı dağıtarak Tanrı’ya araması Jaggu’nun ilgisini çeker. Jaggu, metrodan inerek PK’e neden o ilanları dağıttığını sorar. Aralarında geçen konuşma şu şekildedir:

PK:

-Tanrı’nın halletmediği bir sorunum var. Ya sorunu halletmemi istemiyor ya da onu bulmamı. Nerde olduğunu bilmiyorum, sen biliyor musun?

Jaggu, PK’in davranışlarına anlam veremez. PK, sarı bir kask takmaktadır. Jaggu, onu neden taktığını sorduğunda PK:

-“Taksilerden öğrendim. Yoğun trafikte bile herkes taksileri görüyor. Tanrı’nın da beni görmesi için bu kaskı taktım”, cevabını verir. PK’in içinde bulunduğu durumu yeni doğan bebeklerin kültüre girme sürecinde pek çok şeyi gözlemleyerek öğrenmelerine benzetmek mümkündür. Ancak PK’in dil bilmemesi kültürel özellikleri yanlış anlamasına sebep olmaktadır. Bu noktada hiç tanımadığı bir kültürde ya da toplumda bireylerin çevrelerini gözlem yoluyla anlamlandırmaları bir kez daha

Submit Date: 11.11.2017, Acceptance Date: 11.03.2018, DOI NO: 10.7456/10802100/020

442

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

karşımıza çıkmaktadır. Kültürlerarası karşılaşmalarda, etkili bir iletişim için karşılaşılan sözlü sözsüz iletişim kodlarını doğru yorumlamak oldukça önemlidir. PK'in davranışı her ne kadar kültürün gözlem yoluyla öğrenilebilir olduğunu gösterse de yorumsal farklılıkların yanlış anlaşılması doğurabileceğini de göstermektedir. Hiç tanımadığı bir ortamda birey, maruz kaldığı kültürel kodları kendi bakış açısından yorumlayabilmektedir. Ancak bu durum, etkili iletişim kurulmasına engel olabilmektedir. Dünyaya tamamen yabancı bir özne olarak PK, çevresinde olup bitenleri, karşılaştığı toplumsal yaşam normlarını anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte PK, insanlar tarafından da "öteki" olarak algılanmaktadır. Öyle ki PK'in davranışlarına anlam veremeyen insanlar onu "tuhaf" olarak nitelendirmektedirler. PK'in adı da buradan gelmektedir. Hint dilinde PK, tuhaf anlamına gelmektedir. Dolayısıyla filmde, bir kültüre üye bireylerin kendileri gibi olmayan birini ötekileştirme davranışları da karşımıza çıkmaktadır. Hatta Jaggu da PK'i ilk başta "tuhaf" olarak algılamıştır. Bu noktada kültürlerarası karşılaşmalarda önyargının "öteki" olarak niteleneni anlamlandırmadaki etkisini vurgulamak gerekmektedir. Filmde de görüldüğü gibi önyargı, bireylerin kendisi gibi olmayanları kolaylıkla "öteki" olarak nitelemesini ve ona tepki vermesini kolaylaştırmaktadır.

Filmde Jaggu ile PK'in ikinci karşılaşması bir Budist tapınağında gerçekleşir. PK, Tapınağın bağış kutusundan para almaya çalışmaktadır. Bunu gören Pandit (Hintli din âlimi), PK'i hırsızlıkla suçlar. Jaggu ise yanlış anlaşılma olduğunu belirterek PK'i bu durumdan kurtarır. PK'in bağış kutusundan para almaya çalışmasının sebebi, kolyesini bulmak için tapınağa yaptığı bağışı geri almak istemesidir. Çünkü kolyesini bulamamıştır. Ayrıca PK, insanların kendisine vurmasını için yüzüne Buda çıkartmaları yapıştırır. Bunun sebebini ise "Buda fotoğraflarının olduğu duvarları insanlar kirletmiyorlar ben de bana vurmasını diye yüzüme yapıştırdım" diyerek açıklar. PK'in Tapınağa bağış yapması ve Buda çıkartmalarını yüzüne yapıştırması da çevresini gözlemleyerek öğrendiği davranışlardır. Budist inanç sisteminin sözsüz iletişim kodları olan ve kutsal sayılan özellikleri gözlem yoluyla öğrenmiş ve bunları uygulamıştır. Ancak söz konusu kodları bağlamından kopuk olarak değerlendirmesi, Budist kültürün bütünü içinde anlamlandırma yetisine sahip olmaması nedeniyle yanlış anlamış, kendi düşünsel yapısı içinde değerlendirerek uygulamıştır. Bu nedenle Budist öğretiyen inananlarla iletişim yaşamıştır.

Jaggu ile PK arasında geçen konuşmada Jaggu, PK'in evi olmadığını ve karakollarda kaldığını öğrenir. PK, polis tarafından tutuklanmak için ne yaptığını Jaggu'ya gösterir ve yine tutuklanır. Jaggu da PK'in peşinden gider ve onunla konuşabilmek için kendisini tutuklatır ve PK'in hikâyesini dinlemeye başlar, ancak PK'in başka bir gezegenden geldiğine inanmaz. Jaggu, PK'e "Senin gezegeninde de mi Hintçe konuşabiliyor?" diye sorarak ona inanmadığını belli eder. Bunun üzerine PK, kendi gezegeninde dil olmadığını, düşünce gücü ile iletişim kurulduğunu söyler. Burada ise her sözcüğün birden fazla anlamı var diyerek. "Gerçekten mi" cümlesinin anlamının başın farklı hareketleri ve sesin farklı tonlaması ile nasıl değiştiğini anlatır. PK'in anlatımı paradisel iletişim kodlarının sözel iletişimin anlamını nasıl değiştirdiğini göstermektedir. Her bir söylem biçimi ve onu destekleyen paradisel kodlar, sözün anlamını da değiştirmektedir. PK, bu durumu da kültüre girme sürecinde gözlemleyerek öğrenmiş, kendi kültürü ile karşılaştırmıştır. Kendi kültüründe dil olmamasının yanlış anlaşılması engellediğini ancak dil kullanımındaki söz konusu farklılıkların yanlış anlamalara neden olduğunu belirtmiştir. Bu noktada kültürlerarası duyarlılık modeli açısından bakıldığında PK'in adaptasyon sürecinde olduğunu söylemek mümkündür.

PK'in sözlü sözsüz iletişim kodlarını keşfedişi, dünyaya geldiği ilk anda başlamıştır. Kendi kültürel özelliklerine göre siyah, beyaz, renkli, parlak giyinenleri, sare (geleneksel Hint kıyafeti) ya da çarşaf giyen kadınları, pagdi (Hint erkeklerinin taktığı başlık) takan erkekleri gördüğünde bu özellikleri insanların derisi zanner. Çünkü kendi kültüründe kıyafet yoktur. Sonra insanların üzerinde olan şeylerin kıyafet olduğunu keşfeder. Ancak ilk başta kadın ve erkeklerin farklı kıyafetler giydiğini algılayamamıştır. Bu nedenle kadın kıyafeti üzerine erkek ceketi giyer. Bu durum insanların onu yadırgamasına sebep olur. Bu noktada bir kültüre üye bireylerin, kendileri gibi davranmayan birine alaycı bir tavırla yaklaşımları söz konusudur. Farklı kültürlerden olan ve birbirini tanımayan bireylerin karşılaşmalarında yaşanabilecek etnomerkezci yaklaşım, burada da karşımıza çıkmaktadır. Bireyler, kendisi gibi davranmayanı gülünç bulmakta, ötekileştirmektedirler.

PK, kıyafetten sonra insanların alışveriş için üzerinde resim olan bir kağıdı kullandığını keşfeder. Bunun üzerine üzerinde resim olan her kağıdı toplayıp onlarla alışveriş yapmayı dener. En sonunda da alışveriş için tek bir kağıdın kullanılabilirdiğini anlar. Bu durum, bir kültürü öğrenme sürecinde deneyimlerin önemini göstermektedir. Kültüre girme sürecinde insanlara öğretilenler ne kadar önemliyse kişisel gözlem ve deneyimler de o kadar önemlidir. Kültürlerarası karşılaşmalarda da gözlem ve deneyimler, karşılaşılan kültürü tanımada oldukça etkilidir. Pek çok birey, yeni karşılaştığı bir kültürün özelliklerini başkalarından öğrenmek yerine gözlemleyerek öğrenmektedir. Gözlem ve deneyimler, davranışların bağlamı içinde gerçekleştiğinde kültürün özellikleri daha iyi anlamlandırılabilir. Bu da karşılaşılan kültüre adapte olma sürecini çabuklaştırmaktadır. Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık geliştirme sürecinde de gözlem ve deneyimlerin oldukça önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkündür.

PK'in dil öğrenmek için bir kişinin elini tutması gerekmektedir. Bu durum da onun toplumdan tepki almasına neden olmaktadır. Kadınların elini tutmaya çalışır ancak bu Hindu geleneklerinde hoş karşılanan bir durum değildir. PK içinse birinin elini tutmak doğal bir davranıştır. Bu nedenle bilmeden de olsa toplumsal normlara aykırı davranması tepki almasına neden olmuştur. Henüz dil bilmiyor olması, ne yapmak istediğini anlatamamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu noktada kültürlerarası karşılaşmalarda dilin, eş deyişle sözel iletişim biçimlerinin önemi karşımıza çıkmaktadır. Dil, yalnızca kültürlerarası değil bireylerarası karşılaşmalarda da anlaşılabilmenin en kolay yoludur. Dil ve kültür ilişkisi göz önüne alındığında, bu iki kavramı birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Bir kültürün taşıyıcısının dil olduğu düşünüldüğünde bu ilişki daha da önem kazanmaktadır. Öyle ki farklı bir kültürle karşılaşan bireylerin, o kültürün dilini bildikleri takdirde uyum sürecini daha kolay atatabilecekleri düşünülmektedir. Bir kültürün dilini bilmek karşılıklı anlaşmayı kolaylaştıracağı gibi, kültürün sözlü sözsüz iletişim kodlarını da daha kolay anlamlandırabilmeyi sağlayacaktır. Filmde PK'in dil öğrenene kadar yaşadığı zorluklar da dilin bir kültürü öğrenmedeki önemini göstermektedir. Dil öğrendikten sonra kolyesini çalan hırsız aramaya devam eden PK, Hindu geleneklerine göre davranıp Tanrı'yı bulamayınca Tanrı'yı şikayet etmek için polis karakoluna gider. Ancak polis memuru PK'i dinini unutacak kadar sarhoş zanneder ve ona kiliseye gitmesini söyler. Ancak PK, Hristiyan geleneğini bilmemektedir ve kiliseye giderek Hindu geleneklerine göre ibadet etmeye başlar. Bu nedenle kiliseden kovulur. Hristiyan geleneğini gözlemlemeye başlayan PK, kilisedeki şarap geleneğini yanlış anlar ve Tanrı'ya şarap götürmesi gerektiğini düşünür. Bunun üzerine şarap alarak camiye gider, bu nedenle de Müslümanlar tarafından kovulur. PK'in yaşadığı bu durumu, bir kültürün toplumsal normlarına ayak uyduramayan bireylerin toplumdan dışlanması olarak yorumlamak mümkündür. Her kültür, kendi toplumsal normlarına uymayan bireyleri farklı düzeylerde cezalandırır. Bu kimi zaman ayıplama, kimi zaman da toplumdan dışlama biçiminde gerçekleşebilir. Dolayısıyla film, kültürlerarası karşılaşmalarda toplumsal normlara uyum sağlayamama durumunda bireylerin karşılaşabilecekleri tepkileri ve bir kültüre uyum sağlayabilmenin zorluklarını göstermektedir.

Kendisini kovalayanlardan kaçarken otobüse binen PK, beyaz elbise giymiş bir kadının çok üzgün olduğunu görür ve onu teselli etmek ister. Hindu geleneğinde eşi ölen kadınlar beyaz elbise giyerek yas tutmaktadırlar. Ancak PK, Hindu geleneğine ait bu sözsüz iletişim kodunu bilmemektedir. Kadını üzgün olduğu için teselli etmek istediğinde, otobüstekiler “dul bir kadını nasıl rahatsız edersin” diyerek ona tepki verirler. PK, “Dul olduğunu nereden biliyorsunuz” diye sorduğunda beyaz elbisenin bu anlama geldiğini söylerler. Otobüsten inen PK, kilise önünde bir gelin görür ve ona: “Kocanız öldüğü için çok üzgünüm hanımefendi”, der. Bu sefer de kadından tepki alır. Aralarında geçen konuşmadan sonra eşi ölenlerin siyah giydiğini öğrenir. Hemen ardından siyah çarşaf giyen kadınlarla karşılaşan PK, bu kez onlara üzüntülerini bildirir. Ancak onların eşleri de yaşamaktadır. Filmdeki bu sahneler, sözsüz iletişim kodlarının kültürden kültüre nasıl değiştiğini göstermektedir. Her kültürde renklere yüklenen anlamlar değişebilmektedir. Söz konusu kodların kültürden kültüre değişebileceğini bilmeyen birinin yanlış çıkarımlar yapabileceği de yine filmde karşımıza çıkmaktadır.

Tüm yanlış anlamalardan sonra PK, her kültürde farklı bir Tanrı anlayışının olduğunu anlar. Bunun üzerine kendi Tanrı'sının hangisi olduğunu bulmak için bütün inançlara uygun ibadet etmeye başlar.

Tüm çabalarına rağmen kontrol cihazına ulaşamayan PK, bir gün onun bir tarikat lideri olan Tapasvi'nin elinde olduğunu görür. Onu almak istediğinde ise Tapasvi'nin adamları buna izin vermez. Jaggu'nun yardımı aracılığıyla Tapasvi ile televizyon programına çıkan PK, onun insanları kandırdığını kanıtlamaya çalışır. Tanrı inancını sorgulamaya başlayan PK hem Tapasvi'den hem de Jaggu'nun babasından tepki alır. Bu noktada toplumsal normların ya da inanç sistemlerinin sorgulanmadan nasıl kabul edildiği, bu değerleri sorgulayanların ise toplumdan nasıl dışlandığı karşımıza çıkmaktadır. Filmin sonunda PK'in haklı olduğu anlaşılır. Bununla birlikte Jaggu ile Sarfaraz arasındaki yanlış anlaşılma da çözümlenir. Film Jaggu ile Sarfaraz arasındaki ilişki çerçevesinde toplumlardaki etnomerkezciliğe de dikkat çekmektedir. Jaggu'nun babası en başta Sarfaraz'ı Pakistanlı olduğu için istememektedir. Jaggu'nun babasının etnomerkezci tutumu, filmin sonunda Tapasvi'nin insanların inançlarını sömürdüğünü öğrenmesiyle kırılmaktadır. Baba, filmin sonunda kızının Sarfaraz ile evlenmesine izin vermektedir. Kültürlerarası duyarlılık modeli açısından bakıldığında etnomerkezcilikten etnorelativizme geçiş Jaggu'nun babasının karakterinde açıkça görülmektedir. Filmin başında kendi kültürünü üstün gören, Pakistanlı ve Müslüman olduğu için Sarfaraz'a önyargılı bakan baba, filmin sonunda söz konusu önyargılarından kurtulur. Bu durum kültürlerarası duyarlılık ve iletişim yeterliği kazanmakta kişisel değer yargılarının oynadığı rolü de göstermektedir. Farklı kültürle karşılaşan bireylerin empati kurabilmesi, kendi kültürü dışında da kültürler olduğunu ve her kültürün kendine özgü kodlarının olduğunu kabul ederek onlara saygı göstermesi etkili iletişim kurulmasında oldukça önemlidir.

Bennett'in kültürlerarası duyarlılık geliştirme süreci PK karakterinde de görülmektedir. Kültürleri öğrendikçe onların normlarını kabul eden PK, zamanla karşılaştığı kültürlerle uyum sağlamakta ve her kültürün farklı normları olduğunu kavramaktadır. Ancak bu süreçte yaşadığı kültür şokunu da göz ardı etmemek gerekmektedir. Özellikle Tanrı'yı arama sürecinde karşılaştığı tüm dinlerin felsefelerini yerine getirmesine rağmen Tanrı'ya ulaşamayan PK, ne yapacağını bilememekte ve yaşadıklarını anlamlandıramamaktadır. Farklı kültürlerle karşılaşan ve henüz kültürlerarası duyarlılık ve iletişim yeterliği geliştirememiş bireylerde görülmesi muhtemel kültür şokunun etkileri, karşılaşılan kültürün tanınmasıyla azaltılabilmektedir. PK de gözlem ve deneyimleri sonucunda kültürleri öğrendikçe bu duygunun üstesinden gelmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, PK filmi özelinde kültürlerarası karşılaşmalarda bireylerin kültürlerarası duyarlılık geliştirme süreci üzerinde durulmuştur. Bir kültüre yabancı, dolayısıyla "öteki" olan bireyin karşılaştığı kültürel özellikler karşısında yaşadığı kültür şoku ve kültüre girme süreci üzerinde durulmuştur. Filmde PK karakteri her ne kadar farklı bir gezegenden gelen bir canlıyı temsil etse de bir bireyin çocukluktan itibaren kültüre girme sürecinde yaşadıklarını bünyesinde barındırmaktadır. Kültürün öğrenme yoluyla edinilen bir olgu olduğu filmin başından sonuna kadar karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki PK karakteri dünyaya indikten sonra karşılaştığı tüm kültürel özellikleri büyük oranda gözlem ve deneyimleri doğrultusunda öğrenmektedir. Her ne kadar PK, gerçeküstü bir karakter olsa da film boyunca yaşadıkları gerçeği yansıtmaktadır.

Film, farklı kültürlerle karşılaşan bireylerin yaşayabilecekleri kültür şokunu da seyirciye göstermektedir. Kültür şoku, kültürlerarası iletişim yeterliğine ulaşmış olsun ya da olmasın, farklı kültürle karşılaşan bireylerde az ya da çok kendisini gösterebilen bir duygudur. PK de özellikle inanç sistemleri karşısında kültür şoku yaşamakta, Tanrı inancının farklılaşması noktasında anlamlandırma güçlüğü yaşamaktadır. PK özelinden yola çıkılarak değerlendirildiğinde özellikle farklı kültür bilinci oluşmamış bireylerde kültür şokunun çok daha etkili olması olasıdır demek mümkündür. Dünya üzerindeki tek bir kültüre bile bütünsel olarak hâkim olmayan bir bireyin, bu duyguyu yaşaması doğaldır. Gerçek hayatta da kendi kültürü dışında başka bir kültürle hiç karşılaşmamış bireylerin farklı bir kültürle karşılaştıklarında o kültürün kodlarını algılama ve anlamlandırmada zorluk yaşamaları olasıdır. Yaşamı boyunca pek çok kültüre maruz kalmış bireylerde kültür şokunun etkilerinin azalması ya da hiç yaşanmaması daha olağandır. Filmde de PK, dünya kültürlerini tanıdıkça ve bunların birbirinden farklılaşabileceği bilincine varınca yaşadığı duygusal çöküşten çıkmaktadır.

Film bireylerin kültürlerarası duyarlılık geliştirme süreçlerini göstermesi açısından da önemlidir. Bu süreç hem PK karakterinde hem de Jaggu'nun ailesinde görülmektedir. Elbette PK'in yaşadığı süreç ile Jaggu'nun ailesininki arasında fark vardır. PK hiçbir kültüre üye olmadığı için etnomerkezci bir tutum göstermemektedir. Ancak Bennett'in kavramları açısından değerlendirildiğinde PK'in kabul etme ve uyum süreçlerini yaşadığı görülmektedir. İlk başta Hindu gelenekleri ile karşılaşan ve her şeyi bu kültür çerçevesinde yapmaya çalışan PK, diğer alt kültürlerle karşılaştığında, bu kültürlerin farklı olduğu bilinci olmadığı için Hindu geleneklerine göre davranmaya devam etmiştir. Ancak zamanla karşılaştığı alt kültürlerin her birinin farklı özellikleri olduğunu fark etmiş ve bu farklılıkları kabul etmiş, zamanla onlara uyum sağlamıştır. Jaggu'nun ailesi ise Bennett'in etnomerkezcilikten etnorelativizme giden uyum süreçlerini göstermektedir. Filmin başında kendi kültürleri ve inanç sistemlerine uymadığı gerekçesiyle Sarfaraz'ı reddetmişler, kendi değer yargılarını savunmuşlardır; ancak süreç içinde bu katı bakış açısı kırılmıştır. Kendi kültürleri dışında bir kültürün de değerleri, normları olabileceği gerçeğini kabul etmişlerdir. Bu noktada film, bir kültüre üye bireylerin kendi kültürlerinden olmayan bireylere, bir başka deyişle "öteki"ne olan bakışını da göstermektedir. Filmde hem PK hem de Sarfaraz "öteki" olarak karşımıza çıkmaktadır. Sarfaraz, bambaşka bir kültürden olduğu için ötekileştirilirken PK, toplumsal normlara uymayan davranışları nedeniyle öteki olarak görülmektedir. Öyle ki kendi ismi olmadığı halde, toplumsal normlara uymayan davranışları nedeniyle insanlar ona sürekli tuhaf anlamına gelen "PK" dedikleri için bu adı almıştır. Dolayısıyla sözcüğün kelime anlamıyla normal olmayan, "öteki" vurgusu yapılmaktadır. Genel olarak söylemek gerekirse, Hint filmi PK'in, kültürel süreçleri ve kültürlerarası karşılaşmaları farklı bir "öteki" algısı ile sunsa da toplumlarda öteki olana bakışı, kültürel süreçleri ve kültürlerarası karşılaşmalarda yaşanabilecekleri gerçekçi bir algıyla işlediğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Barutçugil, İsmet, (2011). *Kültürler Arası Farklılıkların Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Benett, Milton, (1998). "Intercultural Communication: A Current Perspective", Milton J. Bennett (ed.), *Basic Concepts of Intercultural Communication: Selected Readings*, Yarmouth, ME: Intercultural Press, s. 1-34.
- Brown, P. ve Levinson, S., (1978). *Universals in Language Usage: Politeness Phenomena*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chen, G. M. ve Starosta, W., (1997). "A Review of the Concept of Intercultural Sensitivity", *Human Communication*, (1), s. 1-16.
- Crick, Malcolm, (1976). *Explorations in Language and Meaning. Towards a Semantic Antropology*. London: Malaby Press.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K., (2011). *Kültür ve İletişim*. Ankara: Erk Yayınları.
- Güvenç, B., (2015). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Hall, Edward, T., (1969). *Hidden Dimension*. New York: Anchor Books.
- Hall, Edward, T.,(1973). *The Silent Language*. New York: Anchor Books.
- Hall, Edward, T., (1976). *Beyond Culture*. New York: Anchor Books
- Hammer, M. R., Bennet, M. ve Wiseman, R., (2003). "Measuring Intercultural Sensitivity: The Intercultural Development Inventory", *International Journal of Intercultural Relations*. (27) s. 421-443.
- Havilan, W., Prins, H. Walrath, D. ve Mcbride, B., (2008). *Kültürel Antropoloji*. (Çev: İnan Deniz Erguvan Sarioğlu) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- İnam, Ahmet, (2004). *Ötekinden Ötedekine: Levinas'dan Levniünass'a*. <http://phil.metu.edu.tr/ahmet-inam/levinas.htm>. Erişim tarihi: 14.08.2017
- Kaplan, Yusuf, (2000) "Düşman Velinimetimizdir", *Yeni Şafak*, 11 Temmuz.
- Kartarı, Asker, (2001). *Farklılıklarla Yaşamak*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Kartarı, Asker, (2014a). *Kültürlerarası İletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kartarı, Asker, (2014b). *Kültür, Farklılık ve İletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ochs, Elinor, (1986). *Language Socialization Across Cultures*. Bambi Schieffelin ve Elinor Ochs (ed.). Cambridge: Cambridge University Press. s. 1-14
- Oksaar, Ell, (2008). *Kültür Kuramı*. Konya: Çizgi Kitabevi
- Sadi, Edward. W., (2005). *Şarkiyatçılık*, Batı'nın Şark anlayışları. İstanbul: Metis Yayınları.